

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Sol Triplex In Eodem Universo

Hermann, Amand

Sultzbaci, 1676

Decima. De Meteoris aqueis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95850](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95850)

recto ad terram, & proferunt quiddam sibi subest propè terram, & generatur hoc modo, quia in nubem valde densam, & inter se frigidam includitur exhalatio terrestris, multa & grossa, sicut aer in vesica, quæ exhalatio intus fortificata per Antiperistasin petit exitum à nube, & tandem deferendo secum deorsum magnam partem nubis disrumpit descendit cum magno impetu usque ad terram more fulminis: hanc procellam nautæ lusitani sub æquinoctiali sæpè experiuntur, unde suis periculis sæpè edocti vela dejiciunt, ne hujus procellæ impetu prosterantur, & ex illa parte nubis aliquando fluit magna copia ferventis aquæ, quæ statim vermes gignit & vestes attractos putrefacit.

Regionem aëris servantem suam humiditatem, ibique deponentes caliditatem, si quam reperunt à calore elevante, & infima Regione per quam transeunt, quæ ob reverberationem radiorum Solis à terra est calida, maximè temporæstivo, qui vapores deposito inquam illo calore in media Regione partim nativa virtute si sint vapores aquæ vel terræ, & maximè ob nimiam frigiditatem istius regionis sese frigori restitunt, adeo arctè in unum coire solent & condensantur, ut dum interponuntur inter aspectum nostrum & astra lucentia, vel astra ex toto vel in parte nobis occultent; nubes ergo nil aliud est, quàm vapor condensatus & inspissatus; & est duplex, quædam est nubes subtilior & magis rara, ac tenuis, ex qua ob defectum materiæ frigiditatis condensantis non generatur pluvia, sed aer vel in exhalationem convertitur: alia est nubes satis grossa & spissa, & hæc est materia proxima pluvie, quia (ut statim) pluvia nil est, quàm nubes in aquam soluta; quia, inquit Scotus, modus generationis pluvie est iste, vapor elevatus ab istis inferioribus usque ad mediam Regionem aëris ingrossatur & inspissatur per frigiditatem, & convertitur in nubem, quæ conversa in nubem per veteriorem, inquit, frigiditatem ulterius inspissatur, & convertitur in aquam & ista aqua guttatim cadens vocatur pluvia: vel aliter, inquit, generatur pluvia sic, quia sicut videmus quod guttulæ aquæ generantur per reflexionem, intellige vaporem ad coopertorium ollæ effumantis, & similiter aqua rosea per reflexionem similiter vaporum ad latera vesicæ, cooperientis nimirum vas continens rosaceam, similiter vapor aqueus elevatus ab istis inferioribus ascendit quousque obviam frigiditati mediæ Regionis, à qua reflectendo propellitur & generatur ex eo aqua modo, jam dicto. Ex quo facile colligere potest quis, quare in corporibus animalium plus abundet phlegma tempore hyemali, quàm aliis temporibus, nimirum quia fumi & vapores ascendentes à nutrimento inveniunt poros cutis oppilatos, & obstruos à frigiditate exteriori, per quos proinde non possunt exire, & sic reflectuntur ad interiora cerebri & corporis, ibique convertuntur in phlegma.

Duplex est.

quare in hyeme homo abundet phlegmate.

Secunda procella & præcipua navigantium pestis est Typhon græcè, quasi valde concutiens, non enim tantum vela, sed etiam ipsas naves frangit & absorbet, imò integras Sylvas à terra evulsas, & petras alio secum nonnunquam rapit, & dum est valde remissa tollit pulveres, & stramina alia leviora, ut quotidie videmus. Generatur autem sic, in nube aquosa sufficienter frigida includitur exhalatio satis subtilis, quæ fortificata interius per Antiperistasin petit exitum à nube, & quia est materia levis cum impetu ascendit ad partem superiorem nubis, à qua iteratò propellitur deorsum, & ex ista violentia dividit nubem in parte inferiori ubi est debilior, & eodem impulsu descendit circulariter usque ad terram, & dum iteratò reflectitur à terra, secum rapit in altum illa corpora; differt autem à fulmine eo quod sit in materia magis grossa & ab Cenephia, quod sit in materia minus grossa. Alias multas differentias vide apud Scotum hic lib. 3. Quæst. 1. Artic. 1. & 2. per totum

Sed quandoque contingit, quod materia Typhonis descendendo inflammetur, & appareat quasi rota quadrigæ ignita, & similiter materia Cenephiæ, & tunc vocatur Præster, seu quod idem est incenso, & quod istæ tres procellæ sint exhalationes calidæ & siccæ, tenet Scotus ibidem, nam & solvit tria argumenta in contrarium. Sunt autem quædam Sidera, quorum ortu hæc procellæ plerumque excitantur, ut Hyades, Orion, Aquarius &c. & sunt loca illis singulariter obnoxia, ut in Indica navigatione ea pars Oceani Atlantici, quæ bonæ spei promontorium alluit, & ea quæ ex portu Sinarum, Japoniam itur, eaque trajectio cæteris omnibus modò usitatis longè periculosior est.

QUÆSTIO X.

De Meteoris Aquæis & imprimis de Nivibus & pluvia.

Suppono jam ex dictis aliàs, Nubes non esse aliud, quàm vapores à terra, & cæteris inferioribus Corporibus humidis, verbi gratiâ, Aqua, Aère &c. per calorem Solis, & aliarum constellationum influxum elevatos ad mediam F. Amandi Hermann Physica.

Ex dictis etiam datur intelligi, quæ sint cause pluvie, nam causa materialis est talis vapor vel aqua, vel etiam ipse aer mediæ Regionis, si frigiditas sit valde intensa. Causa formalis, vel est forma aquæ, vel forma alterius alicujus mixti imperfecti valde accedentis ad aquam. Causa efficiens est calor elevans vaporem sursum, & frigus propellens deorsum, item Cælestis influxus.

II. Causa Formalis.

Unde dum Saturnus cum Jove jungitur in Cancro, Scorpione, vel Piscibus verno tempore multæ contingunt pluvie, item tempore Interlunii & Plenilunii: ad pluviam, quàm valde conducunt venti, quorum aliqui nubes dissipant, alii aggregant & ex congregatis nubibus sine ventilationis motu aquam excutunt, unde in Ægypto raræ sunt pluvie, quia flatus Austri, qui secundum situm in illa

III. Quare in Ægypto raræ sint pluvie.

Hhhh a illa

illa regione esset expectandus, & per quem nubes quassarentur vix eo pertingit, teste Aristotele, in Problemat. Sect. 26. Quæst. 46. ac proinde speciali Dei providentia loco pluviae singulis annis, vel ut aliis placet septenniis terram Ægypti stato tempore Nilus non solum inundare, sed oblimare & fecundare solet. Causa est finalis pluviae irrigatio agrorum, vegetatio & inviridatio quorundam terrarum nascentium, & in communi hæc de pluvia. Potest autem dividi primò pluvia in ordinariam, vel naturalem & extraordinariam, vel prodigiosam: Naturalis & ordinaria est, quæ ordinariè fit & concurrentibus causis istis naturalibus, de quibus jam; Extraordinaria & prodigiosa est, quæ præter usitatum naturæ ordinem aliquando cadit immixta ranis, piscibus, sanguine, lacte, ferro vel lapidibus, &c. Deo plerumque, in fallor, ita ob alium aliquem finem ad terrorem peccatorum, vel infidelium, vel ob aliquem alium finem Soli cognitum disponente.

Dividitur
Pluvia.

IV. Dixi plerumque, quia hoc aliquando naturaliter contingit ex varia commixtione exhalationum & vaporum humidorum, & virtute primarum qualitatum prædominantium in illis, nam quantum ad ranas, pisces & similia viventia spectat, sicuti videmus, quòd in paludibus, aliisque locis cœnosis ex putrescenti materia sæpe nascantur ranæ, colubri, pulices &c. quidni existente Cœlo pluvioso & concurrentibus, vel in ipsis aëris regionibus, vel etiam in terra consimilibus causis cadente pluvia subito nascuntur talia animalia, vel dic quòd procella Cenephas, de quo supra, vel alius verticosus aliquis flatus ventorum corruptas ex mari vel fluviiis, aut paludibus, pisciculos vel ranas, & sic de similibus in alium locum projiciat postquam primò eas sursum elevavit, & idem dici potest de lapidibus, ferro & cæteris, quæ cum pluvia cadere apparent, de quo lege Albertum lib. 2. Tract. 1. cap. 12. Athæneum lib. 8. cap. 2. de pluviiis piscium, sed quia multa accidentia circumstant pluviam, per quæ ipsius pluviae natura saltè à posteriori magis innotescet, ut sunt sapor, color, magnitudo, parvitas guttarum, modus cadendi, modus generationis & tempus durationis, ideo de ipsis speciatim aliquid est dicendum. Et quidem

V.
Pluvia sapor.

De sapore sciendum, quòd aliquando est viscosa, dulcis & pinguis, & talis pluvia magis generatur ex vapore aquæ; alia est pluvia quodammodo stiptica, & tendit ad amaritudinem vel faldedinem, & talis generatur ex vapore magis commixto sicco terrestri, & ista pluvia cadit in guttis minoribus propter defectum viscositatis ad tenendam aquam. Quantum ad colorem sciendum, colorem pluviae ut plurimum esse sicut aqua, tamen quandoque cadit alterius coloris ut rubicundi, quandoque lactei vel sanguinei, quandoque velut lana, aut spongia & ista sunt mirabilia, inquit Scotus & difficile est dare causam, tamen, inquit, causa rubedinis pluviae potest esse fortis adustio exhalationis commixtæ in vapore aquoso, & causa aliarum apparentiarum est in consueta proportio primarum qualitatum, quam difficile est as-

Color.

signare, & volunt aliqui apud Comib. hic Tract. 7. cap. 2. quantum ad colorem lacteum & sanguineum non esse ibi verè, sed tantum ad umbratim & apparenter, sed per vehementem Solis ardorem è locis cruentis, seu aliquo succo rubenti abundantibus, humorem rubicundum velut sanguineum extrahere, qui simul cum pluvia cadat, eamque rubore afficiat, & idem dicunt de colore lacteo; sed hoc coincidit cum dicta ratione. Quòd pluvia sit figuræ sphaerice patet alibi de aqua, nam pluvia est aqua, vel aliquod mixtum imperfectum valde aquæ vicinum secundum Authoritatem Authorum sphaeræ, aqua est rotunda, ut alibi, ergo.

Alia ratio est, quia figura Sphaerica intra omnes figuras est una sub qua potest res diutius conservari, quia sub tali figura virtus ejus est magis unita. Tertia ratio Alberti est, quia pluvia descendendo volvitur & revolvitur, ac proinde rotundatur quo ad magnitudinem & parvitatem guttarum cadentium, causa potest assignari diversitas materiae, alias causas vide apud Scorum lib. 1. q. 21. Artic. 2. à num. 6. Sed

Petes utrum pluvia generetur in media Regione aëris? Respondeo ex Scoto hic loco citato, quòd sic & patet ex dictis. Scotus autem ibidem solvit quatuor Argumenta contra hoc. Sed

Longiorem responsionem petit dubium, pro quo quaeritur, quam signa futurae pluviae de quo sit.

QUÆSTIO XI.

Quæ sint Signa futurae Pluviae & Serenitatis?

Providus Author nature pro utilitate viventium, maxime hominum & præcipue pro exercenda agricultura re nautica, quædam tempestatis & serenitatis signa prognostica nobis reliquit; hæc autem signa latissime patent, alia namque in Cœlis, alia in sub-lunariis, tam animatis, quam inanimatis reperiuntur, quæ autem in Cœlis apparent, brevius à nobis tractanda, ea autem res ad Astrologiam de Indiciis spectat; Astrologi verò signa pluviae petunt à Sole, Luna, Saturno, Mercurio, & quibusdam Stellis fixis ut plurimum, ut ergo à Sole incipiamus, signum pluviae est magnitudo Solis orientis, item rubedo, pallor, parrelia, seu paraholii.

Ratio primi est, quia vapores & exhalationes ponuntur inter Solem & nostrum aspectum, quo fit, ut Sol non videatur, ut est, sed major, quia radii solares circumstantes, & etiam reflexi putantur esse de natura Solis, & quia hoc fit sine nube, signum est, quòd vapores illi, & exhalationes non sunt elevati ad mediam regionem aëris, ideoque quæ sunt in superiori parte infimæ regionis ob suam siccitatem, ibi consumuntur à calore Solis, & inferiores quæ sunt frigidae, & revertentes ad primam naturam cadunt